

DOI: 10.5281/zenodo.3766857

UDC: 657.1(336.221+004.9)

JEL: H20, L86, M41

PROBLEMS OF ACCOUNTING AND TAXATION IT IN UKRAINE**ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ Й ОПОДАТКУВАННЯ ІТ СФЕРИ В УКРАЇНІ**

Tetiana V. Ponomarova, PhD in Economy, Associate Professor
V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine
ORCID: 0000-0002-8872-9888
Email: tvponomareva@karazin.ua

Olena P. Melnykova, PhD in Economy, Associate Professor
V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine
ORCID: 0000-0001-5030-0157
Email: e.p.meln2016@gmail.com

Received 01.10.19

Пономарьова Т.В., Мельникова О.П. Проблемы обліку й оподаткування ІТ сфери в Україні. Оглядова стаття.

Мета статті полягає у дослідженні сучасної практики обліку і оподаткування ІТ-компаній та запропонованні схем співпраці ІТ-компаній із ФОП з урахуванням ризиковості, облікових та податкових наслідків. Узагальнюючи практичний досвід було виділено два підходи до організації діяльності ІТ-компаній – ІТ-аутсорсинг та ІТ-продукт, визначено їх особливості та вплив на податкові й облікові наслідки діяльності підприємства. Висвітлено питання оподаткування податком на додану вартість при постачанні ІТ-послуг. В роботі приділено увагу специфіці питань облікової політики на ІТ-підприємствах. Розглянуто можливі схеми співпраці ІТ-компаній із ФОП. Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні зарубіжного досвіду оподаткування та обліку й впровадженні окремих положень у вітчизняній практиці.

Ключові слова: облік, оподаткування, ІТ-аутсорсинг, ІТ-продукт, схема співпраці.

Ponomarova T.V., Melnykova O.P. Problems of accounting and taxation IT in Ukraine. Review article.

The purpose of the article is to study the modern practice of accounting and taxation of IT-companies. Authors offer the schemes of cooperation IT-companies with individual entrepreneur taking into account risks, accounting and tax consequences. A summary of the practical experience two approaches were identified to the organization of activities IT-companies – IT-outsourcing and IT product. Their features and impact on the tax and accounting consequences of the enterprise's activities are determined. Also, the value-added tax and the conditions of using the preferential treatments at delivery have been analyzed in this article. Moreover, issues of accounting policy of IT-companies are considered. The available schemes of cooperation IT-companies with individual entrepreneur are disclosed in the article. The prospects for further research are to study the foreign experience of taxation and accounting and using some of their facilities in Ukrainian practice.

Keywords: accounting, taxation, IT outsourcing, IT product, cooperation scheme.

Функціонування ринку ІТ-послуг в Україні в останнє десятиріччя відбувалось під впливом ряду негативних факторів, характерних для економіки в цілому. Проте вітчизняний ринок ІТ послуг стрімко розвивається. Відносно молодий для України вид діяльності крім економічного ефекту, став важливим елементом іміджевої складової країни. Беручи до уваги масштаби розвитку ІТ-сфери постає питання облікових та податкових особливостей для підприємств цього виду діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Огляд досліджень з означеної тематики свідчить про те, що питання обліку та оподаткування ІТ-компаній є дискусійними, вони активно обговорюються як серед наукової спільноти та практиків (Гусейнова А. [1], Тимошенко А. [2], Карпова В. [3], Левченко Н., Силенко О. [4], Олатунжи О., Айоделе К. [5]), так і є предметом розгляду для представників влади. Так, наприклад, пропозиція щодо введення нової (5-ої) групи єдиного податку для ІТ викликала чималі дискусії серед економістів, аналітиків, обліковців та, власне, платників податків. Отже, дослідження податкових аспектів обліку ІТ-сфери в Україні є актуальним і потребує детального аналізу.

Метою статті є дослідження сучасної практики обліку і оподаткування ІТ-компаній та пропозиція схем співпраці ІТ-компаній із ФОП з урахуванням ризиковості та облікових й податкових наслідків.

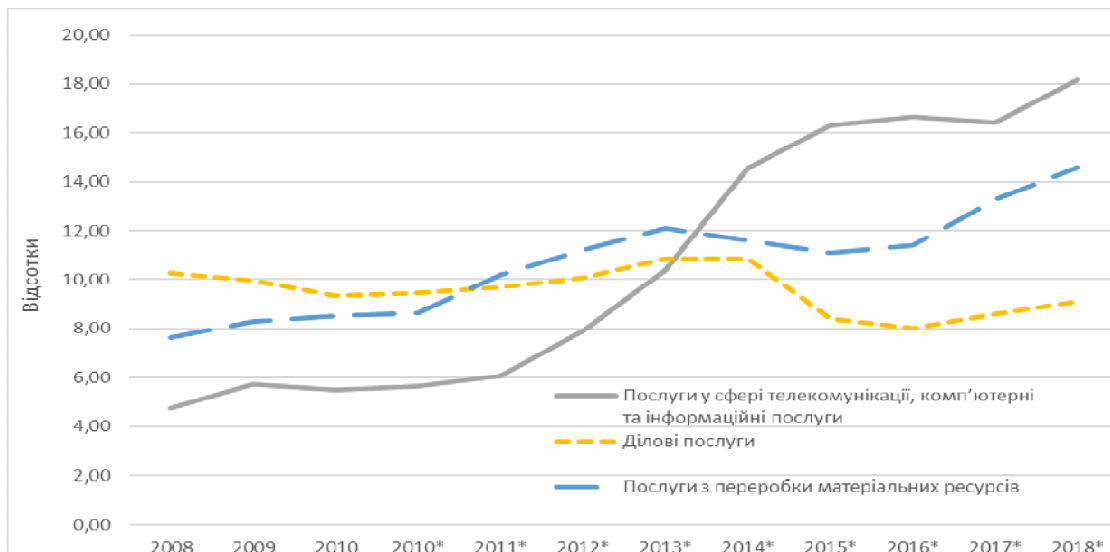
Виклад основного матеріалу дослідження

Поняття ІТ-сфери базується на розумінні інформаційних технологій (ІТ), які складають основу цього виду діяльності. Так, ми будемо

додержуватись визначення інформаційної технології, що наведено у ст.1 Закону України «Про Національну програму інформатизації»: «інформаційна технологія – цілеспрямована організована сукупність інформаційних процесів з використанням засобів обчислювальної техніки, що забезпечують високу швидкість обробки даних, швидкий пошук інформації, розосередження даних, доступ до джерел інформації незалежно від місця їх розташування». Отже, з точки зору КВЕД в Україні до ІТ-сфери слід відносити підприємства із групи 62 «Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність» та 63 «Надання

інформаційних послуг».

Аналіз статистичної інформації свідчить, що вітчизняний ринок ІТ послуг набув важливого значення у торговому балансі країни і, слід зазначити, що сталось це досить швидко. Так, за результатами І півріччя 2019 року за даними Державної служби статистики у структурі експорту послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги займають 19,3 %, що становить 1137,5 млн. дол. США. Тоді як у 2008 році цей показник складав лише 4,7 %, тобто за 10 років питома вага цього виду діяльності зроста майже у 5 разів (рис. 1).

* Інформація за 2010-2013 наведена без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та м.

Севастополя, за 2014-2016 - без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції, за 2017-2018 - без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Рис. 1. Динаміка питомої ваги окремих видів економічної діяльності у експорті послуг за 2008-2018 рр. в Україні

Джерело: складено авторами за матеріалами [6]

Експерти компанії GlobalLogic прогнозують подальше зростання ІТ-індустрії, за їх розрахунками на 2019 рік збільшення складе близько 30 %, а у 2020 році досягне 4,5 млрд. дол. США [7].

Серед ключових проблем цього напрямку діяльності можна назвати питання оподаткування ІТ-сфери, доступ до інфраструктури, а також законодавчі прогалини щодо регулювання та подальшого розвитку цього виду діяльності в Україні.

Дослідження практичного досвіду вітчизняних підприємств дозволило виокремити два принципово різні підходи до організації діяльності ІТ-компанії, що безпосередньо впливає на облікові та податкові аспекти. Отже, сучасна практика дозволяє виділити ІТ-аутсорсинг та ІТ-продукт. ІТ-аутсорсинг передбачає написання програмного забезпечення на замовлення, тобто будь-які послуги створюються під конкретного клієнта. ІТ-продукт – це розробка і створення

власного програмного забезпечення. Порівняльна характеристика ІТ-аутсорсингу та ІТ-продукту по ключовим позиціям, що впливають на організацію обліку та оподаткування на підприємстві, наведена у Таблиці 1. Перш ніж перейти до особливостей кожного виду бізнесу, зупинимось на загальних моментах. Особливим питанням при організації обліку в ІТ-компаніях є облікова політика. Так, облікова політика вкрай важлива для правильного ведення обліку, для відображення фінансових результатів, для створення будь-якої фінансової інформації і, як наслідок, прийняття управлінських рішень, які будуть базуватися на такій інформації.

Отже, першим пунктом, на який треба звернути увагу, є позиція облікової політики щодо обліку основних засобів (ОЗ) та нематеріальних активів (НМА). Як вже зазначалось, ІТ являє собою такий вид діяльності, що побудовано на цінності інформації.

Таблиця 1. Порівняльна характеристика ІТ-аутсорсингу та ІТ-продукту

ІТ-аутсорсинг	ІТ-продукт
Продаж години/роботи	Продаж результату
Побудова разових продажів	Побудова постійних продажів
Прибуток на годину	Години, як витрата
Теперішня робота не створює майбутні доходи	Майбутні доходи залежать від постійної роботи
Клієнти самостійно вирішують, що їм потрібно	Необхідно створити те, що буде потрібно клієнтам постійно
Низький «порог входу»	Потребує значних вкладень на старті
Результат роботи визначається вимогами клієнтів	Результат роботи визначається командою

Джерело: власна розробка авторів.

Тому вважаємо надзвичайно важливим розуміння того, що будь-яка інформація може бути НМА. Можна стверджувати, що більша частина вартості ІТ-бізнесу – це вартість інформації, яка міститься в такому бізнесі, і, відповідно, яка може бути виражена у вигляді НМА. Таким чином, правильний підхід до оцінки НМА дає можливість коректно відобразити вартість бізнесу і вплинути на податкові наслідки продажу/відчуження або придбання такого бізнесу. Таким чином, облік НМА і ОЗ це базовий момент, який дозволяє правильно вести бухгалтерський і податковий облік в компанії.

Наступний момент, на який слід звернути увагу при розробці облікової політики, це малоцінні необоротні матеріальні активи (МНМА). Зазначимо, що ОЗ та НМА повинні відокремлюватись від МНМА. Практика показує, що частіше у бухгалтерському обліку за вартісну ознаку обирають критерій з п. 14.1.138 Податкового кодексу України (ПКУ), а саме 6000 грн. Це є певна межа, які відокремлює ці об'єкти та спрощує ведення обліку. Основні моменти щодо обліку необоротних активів, які слід відобразити у обліковій політиці ІТ-компанії, наведено в таблиці 2.

Таблиця 2. Основні моменти щодо обліку необоротних активів, які слід відобразити у обліковій політиці ІТ-компанії.

ОЗ	Метод амортизації ОЗ	п.26, п.28 ПСБО 7	Прямолінійний; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивний; виробничий
	Переоцінка ОЗ	п.16, п.21 ПСБО 7	Визначення порядку проведення переоцінки і відображення її наслідків в обліку
МНМА	Метод амортизації МНМА	п.27 ПСБО 7	1) у першому місяці використання об'єкта в розмірі 50 % його вартості, яка амортизується, та решта 50 % вартості, яка амортизується, у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу) внаслідок невідповідності критеріям визнання активом; 2) в першому місяці використання об'єкта 100 % його вартості.
НМА	Метод амортизації НМА	п.25, п.27 ПСБО 8	Прямолінійний; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивний; виробничий
	Переоцінка НМА	п.20, п.24 ПСБО 8	Визначення порядку проведення переоцінки і відображення її наслідків в обліку

Джерело: власна розробка авторів.

Визначення собівартості наданих послуг та ступеню їх завершеності також знаходить своє місце у обліковій політиці підприємства. Слід зазначити, що у більшій мірі це стосується ІТ-аутсорсингу, проте іноді це актуально і для ІТ-продуктів. Таким чином, слід розкрити питання щодо правильного розрахунку собівартості послуг, групування витрат, які мають відноситись

до такого об'єкта продажу, відокремлення таких продаж в обліку, підготовки правильного набору витрат, формування собівартості та розрахунку фінансового результату кожного окремого клієнта, кожного окремого продажу, кожного окремого місяця роботи. Це важливо для розуміння ефективності роботи бізнесу, для правильного визначення фінансового результату

періоду, для прийняття управлінських рішень, для правильного заповнення фінансової, податкової і статистичної звітності. Основні моменти щодо обліку собівартості надання послуг, які слід відобразити у обліковій політиці ІТ-компанії,

наведено в таблиці 3. Вважаємо за доцільне при ІТ-аутсорсингу використовувати позамовну калькуляцію, оскільки є можливість отримати аналітику у розрізі кожного замовлення, а при ІТ-продукті – попроцесну калькуляцію.

Таблиця 3. Основні моменти щодо обліку собівартості надання послуг, які слід відобразити у обліковій політиці ІТ-компанії.

Перелік і склад статей калькулювання собівартості послуг	п. 11 ПСБО 11	метод послідовного підсумовування прямих витрат і витрат, що розподіляються, по видах продукції (позамовна калькуляція); метод розподілу (поділу) сукупних витрат по калькульованих об'єктах, заснований на групуванні витрат по процесах (періодах, стадіях, фазах) виробництва (попроцесна калькуляція).
Перелік і склад змінних і постійних виробничих витрат	П.16 ПСБО 16	прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; інші прямі витрати; змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати.
База розподілу змінних і постійних витрат	П.16 ПСБО 16	часи роботи; заробітна плата; обсяги діяльності; прямі витрати; інше.

Джерело: власна розробка авторів.

Розглянувши загальні питання організації обліку для ІТ-компаній, слід зупинитись на особливостях, що притаманні ІТ-аутсорсингу. Зазначимо, що ІТ-аутсорсинг є проектним бізнесом, який пов'язаний з виконанням певних задач для розробника. Процес розробки програмного забезпечення (ПЗ) передбачає певні стадії, кожна з яких має певний вплив на обліковий процес:

- Маркетингові дослідження та продажі – відбувається пошук клієнта, якому пропонується певний сервіс або послуга, що полягає в розробці ІТ рішення, тобто сучасного цифрового програмного продукту або іншого варіанту вирішення проблеми шляхом написання ПЗ, коду. Зазначимо, що витрати, пов'язані з цією стадією, є адміністративними витратами періоду, які не відносяться до собівартості і списуються на фінансовий результат.
- Бізнес-аналіз, вивчення вимог клієнта – проводиться формування послуг та сервісів, що будуть включено до рахунків клієнтів згідно їх вимог. Зауважимо, що такі послуги можуть бути як продані клієнту (виникає собівартість), так і здійснені за рахунок самої компанії (адміністративні витрати періоду).
- Погодження плану розробки проекту – здійснюється вибір моделі фінансової взаємодії.

Найбільш поширеними моделями є:

- модель cost-plus (вартість продукту встановлюється із додаванням певної винагороди компанії на кожну одиницю виміру, зазначену в договорі);
- модель Time and material (T&M) (оплата проводиться не за результат, а за робочий процес, що вимірюють у людино-годинах);
- модель Fix Price (FP) (передбачає, що бюджет на розробку проекту затверджується до початку роботи і є незмінним).
- Композиція команди, старт проекту –

формування команди та початок обліку годин роботи працівників або етапів розробки (залежно від обраної моделі).

- Розробка та контроль якості (тестування) – власне виконання завдання та передача робіт (повністю або частково) клієнту, виставлення та сплата рахунків за погодженою схемою.
- Впровадження та підтримка – забезпечення впровадження сервісу в середовище клієнта, вартість таких робіт може бути включена в попередню ціну або тарифікуватися окремо.

Отже, на кожному з етапів розробки в ІТ аутсорсингу з точки зору обліку необхідно визначити, яким чином рахувати витрати і доходи, які відносяться до такого проекту. На це безпосередньо впливає обрана модель фінансової взаємодії.

Оподаткування ІТ-аутсорсингу податком на прибуток підприємств не має особливостей та відмінностей. Нарахування цього податку відбувається на загальних підставах згідно норм та правил, що встановлені у розділі III ПКУ.

Що стосується сплати податку на додану вартість (ПДВ), то постачання ІТ-послуг має свої особливості. Так, ПКУ (п. 26 підрозділу 2 розділу XX) передбачено пільги, а саме послуги з розробки програмного забезпечення в межах території України звільняються від оподаткування ПДВ (спеціальна пільга до 1 січня 2023 року) [8]. Крім того, у ПКУ конкретизовано, що до програмної продукції належать: результат комп'ютерного програмування у вигляді операційної системи, системної, прикладної, розважальної та/або навчальної комп'ютерної програми (їх компонентів), а також у вигляді Інтернет-сайтів та/або онлайн-сервісів; криптографічні засоби захисту інформації.

На жаль, маємо констатувати факт, що зазвичай послуги в ІТ-аутсорсингу не оформлюються жодним з перелічених способів. Як вже було зазначено, ІТ-аутсорсинг - це розробка частини

продукту, частини програмного забезпечення, написання коду або продаж годин замовнику, що самостійно визначає, які задачі вирішує команда. В даному випадку складно скористатися пільгою для ІТ-аутсорсингу тому, що результатом роботи є передання часу, який витратила команда за певну кількість годин і ціна в розрахунку на цю годину. Отже, слід нараховувати ПДВ на такі послуги.

Окрім цього, якщо технічна підтримка (встановлення, налаштування, тестування, виявлення та усунення недоліків) програмної продукції, що здійснюється її виробником, є складовою постачання програмної продукції, то операції з постачання програмної продукції, до складу вартості якої входять названі вище послуги, також звільняються від оподаткування ПДВ. Однак, якщо зазначені вище послуги не входять до складу вартості програмної продукції та постачаються не її виробниками, то вони оподатковуються ПДВ у загальноствановленому порядку за основною ставкою.

Що стосується розробки програмного забезпечення за межами території України, то воно звільняється від оподаткування ПДВ відповідно до місця постачання таких послуг (п. 186.3 ПКУ). Місце постачання знаходиться поза межами митної території, отже ПДВ не виникає.

Розглянувши особливості ІТ-аутсорсингу, перейдемо до ІТ-продукту. Основні стадії розробки ПЗ для комерційного використання можна представити таким чином:

Зупинимось докладніше на особливостях оподаткування ІТ-продукту. Специфічні особливості ІТ-продукту як об'єкта обліку зумовлюють особливий характер здійснення операцій з ним. У зв'язку з цим треба звернути увагу на те, як характеризується продаж і купівля ліцензій з точки зору оподаткування ПДВ. Відповідно до пп. 14.1.225 ПКУ, роялті – будь-який платіж, отриманий як винагорода за користування або за надання права на користування будь-яким авторським та суміжним правом на літературні твори, твори мистецтва або науки, включаючи комп'ютерні програми, інші записи на носіях інформації, <...> будь-які права, які охороняються патентом, будь-які зареєстровані торговельні марки (знаки на товари і послуги), права інтелектуальної власності на дизайн, секретне креслення, модель, формулу, процес, права інтелектуальної власності на інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду (ноу-хау). Отже, якщо компанія продає можливість користування комп'ютерною програмою, і така комп'ютерна програма захищена патентом або торговим знаком, то винагорода за таке постачання буде вважатись роялті відповідно до ПКУ [8].

Розглядаючи придбання ліцензії, слід зауважити, що така ліцензія повністю відповідає категорії НМА, оскільки згідно з пп. 14.1.120 ПКУ, нематеріальні активи – право власності на результати інтелектуальної діяльності, у тому числі промислової власності, а також інші аналогічні права, визнані об'єктом права власності (інтелектуальної власності), право користування майном та майновими правами платника податку в установленому законодавством порядку, у тому числі набуті в установленому законодавством порядку права користування природними ресурсами, майном та майновими правами.

Законодавче підґрунтя пільги з ПДВ для ІТ-сфери було розглянуто вище. Зауважимо, що перед постачанням подібних продуктів треба зареєструвати їх у визначеному законодавством порядку. Лише у такому випадку дозволено здійснювати постачання без сплати ПДВ.

Співпраця ІТ-компаній із фізичними особами-підприємцями (ФОП) є досить поширеною практикою в Україні. Дані офіційної статистики й опитування компаній відрізняються в оцінці частки ФОП серед усіх зайнятих в ІТ-сфері, проте обидві набори даних підтверджують зростання ринку завдяки збільшенню кількості ФОП. І тому вважаємо за потрібне дослідити можливі схеми такої співпраці та оцінити їх з точки зору ризиковості. Перший варіант передбачає, що існує вітчизняна юридична особа (замовник) і декілька ФОП, які є контрагентами такої юридичної особи (рис. 2). Ознаками ризикованої схеми у такому випадку є декілька фактів, які можуть трактуватися як приховане працевлаштування (з відповідними наслідками у вигляді штрафів), а саме: одночасне працевлаштування СПД як найманих працівників на юридичній особі замовника, виплата один раз на місяць однакових сум в одні й ті ж дати, оплата податків та зборів СПД за рахунок окремих виплат винагороди, співпадиння робіт та послуг за договорами підряду та посадових обов'язків працівників, кількість замовників у СПД дорівнює одному. Наступний варіант являє собою збалансовану схему співпраці, яка наведена на рис. 3.

Вона полягає у тому, що в цій схемі з'являється декілька юридичних осіб (замовників), не пов'язаних між собою, виплати винагороди від кожної такої юридичної особи здійснюються на різних ФОП, які не є постійними, є власні витрати ФОП (оренда). Ознаками такої схеми є: укладання договорів на оренду робочих місць та інші послуги (юридичні, бухгалтерські, оренда хмарного середовища), виплати винагороди, яка покриває податки, оренду, послуги, співпраця з різними непов'язаними замовниками, оформлення первинних документів із зазначенням деталей та обсягу робіт.

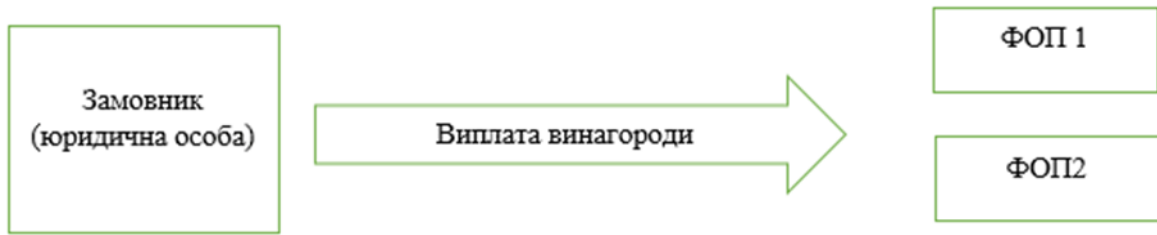

Рис. 2. Ризикова схема співпраці ІТ-компанії із ФОП
Джерело: власна розробка авторів.

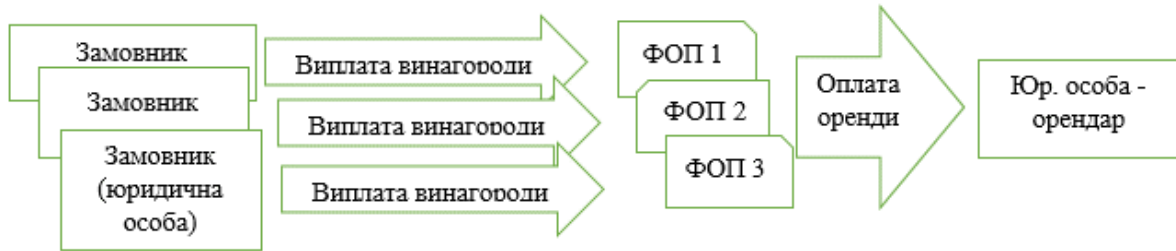

Рис. 3. Збалансована схема співпраці ІТ-компанії із ФОП
Джерело: власна розробка авторів.

Таким чином, збалансованість схеми співпраці полягає у тому, що проводиться підтвердження наявності підприємницької діяльності та послуги, яку надано за відповідним договором, у жодному разі не відносяться до трудової діяльності компанії-замовника. Нарешті, перейдемо до ідеальної схеми співпраці, що наведена на рис. 4.

Відмінність цієї схеми полягає у тому, що замовниками виступають нерезиденти. Ознаками такої схеми є: укладання ЗЕД договорів та отримання валютної виручки, укладання договорів на оренду місця, послуги, ведення

обліку, юридичний захист, централізоване управління рахунками СПД, ведення обліку та звітності, проходження перевірок і т. ін., організація роботи ІТ-хабу не тільки для СПД, а й для інших клієнтів. Отже, аналіз наведених схем співпраці дозволяє виокремити загрозливі моменти, що підвищують ризиковість схем, а також сприятливі фактори, які підвищують прозорість операцій та дозволяють запобігти відповідальності під час перевірок контролюючих органів як з боку ІТ-компаній, так і ФОП.

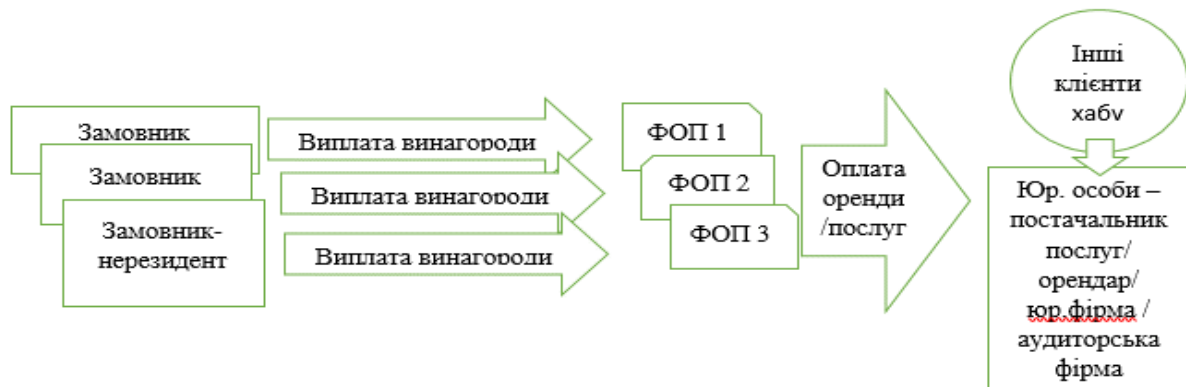

Рис. 4. Ідеальна схема співпраці ІТ-компанії із ФОП
Джерело: складено авторами на основі аналізу сучасної практики

Висновки

Проведене дослідження дозволило виокремити два підходи до організації діяльності ІТ-компаній – ІТ-аутсорсинг та ІТ-продукт. Під час дослідження зроблено порівняльну характеристику зазначених видів з урахуванням специфіки діяльності, що впливає на організацію обліку та оподаткування підприємств. У роботі

наголошено, що облікова політика є ключовим моментом для правильного й успішного ведення обліку, що дає змогу отримати якісну інформацію, яка лежить в основі якісних управлінських рішень в компанії. Зокрема, на нашу думку, для ІТ-компаній це питання обліку необоротних активів та їх собівартості. Встановлено, що стадії розробки програмного забезпечення відрізняються

у ІТ-аутсорсингу та ІТ-продукту і, відповідно, це впливає на особливості обліку та оподаткування компанії.

За результатами вивчення практики та аналізу застосовуваних на практиці схем співпраці ІТ-компаній з ФОП встановлено, що певні схеми мають елементи ризикованості. Обґрунтовано ідеальну схему співробітництва з виокремленням

специфічних ознак, на які слід звернути увагу при організації роботи.

Вважаємо, що перспективи подальших досліджень у даному напрямі полягають у вивченні зарубіжного досвіду оподаткування та обліку й впровадженні окремих положень у вітчизняній практиці.

Abstract

IT service has been operated in difficult conditions in the Ukraine last ten years, which is typical for all Ukrainian economy. But Ukrainian market of IT service increases steadily by data of official statistics. Relatively young for Ukraine, the type of activity becomes an important element of the image of the country.

The purpose of the article is to study the modern practice of accounting and taxation of IT-companies. Authors offer the schemes of cooperation IT-companies with individual entrepreneur taking into account risks, accounting and tax consequences. A summary of the practical experience two approaches were identified to the organization of activities IT-companies – IT-outsourcing and IT product.

IT-outsourcing have to do with writing the software to order. Any services are created for particular customers. IT product is a development and a creation of own software.

It is necessary to determine how to calculate costs and revenues which apply to every step of creation IT-outsourcing. This is directly influenced by the chosen model of financial interaction.

Their features and impact on the tax and accounting consequences of the enterprise's activities are determined, taking into account the stages of software development. Also, the value-added tax and the conditions of using the preferential treatments at delivery have been analyzed in this article. Moreover, issues of accounting policy of IT-companies are considered, in particular, accounting for non-negotiable assets and cost of services rendered. The available schemes of cooperation IT-companies with individual entrepreneur are disclosed in the article. Among them, the main schemes are risk, balanced and ideal.

The risky scheme provides that there is a legal entity in the Ukraine and some individual entrepreneurs, which are counterparts of a legal entity. There is a risk of hidden employment. Balanced scheme contains some legal entities which do not connect each other. Remunerations of each entities are in the different individual entrepreneurs, which are not permanent. There are own revenues of individual entrepreneur. The ideal scheme involves non-residents as customers and IT-hub availability. There are advantages and disadvantages of each scheme in the article.

The prospects for further research are to study the foreign experience of taxation and accounting and using some of their facilities in Ukrainian practice.

Список літератури:

1. Гусейнова А. Податкове законодавство України у сфері надання ІТ-послуг. *Deloitte*. 2016. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/tax/articles/it-ukraine.html>.
2. Тимошенко А. О. Оподаткування послуг в ІТ-сфері: проблеми та перспективи. *Економіка та держава*. 2018. № 4. С. 46-52.
3. Карпова В. Оптимізація оподаткування ІТ-бізнесу за допомогою аутсорсингу. *Бухгалтер і закон*. 2016. №12. URL: http://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ008788.
4. Левченко Н. М. , Силенко О. М. , Артюх С. О. Механізм оподаткування доходів ІТ-бізнесу та вектори його удосконалення. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. №4. С. 99-104.
5. Olaoye Olatunji, Kehinde Busayo Ayodele Impact of Information Technology on Tax Administration in Southwest, Nigeria *Global Journal of Management and Business Research: D Accounting and Auditing*. 2017. Volume 17. Issue 2. P. 25-33.
6. Динаміка зовнішньої торгівлі послугами за видами. *Державна служба статистики*. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/zed.htm.
7. До кінця 2019 року ІТ-ринок виросте на 30 % – прогноз GlobalLogic. URL: <https://www.globallogic.com/ua/news/it-industry-forecast/>.
8. Податковий Кодекс України від 02. 12. 2010 р. № 2755-VI (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>.

References:

1. Huseinova, A. (2016). Tax legislation of Ukraine in the field of IT services Podatkove zakonodavstvo Ukrainy u sferi nadannia IT-posluh. *Deloitte (Deloitte)*. Retrieved from <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/tax/articles/it-ukraine.html> [in Ukrainian].
2. Tymoshenko, A. (2018). Taxing IT Services: Challenges and Prospects. *Ekonomika ta derzhava (Economy and the state)*, 12, 46-52. [in Ukrainian].
3. Karpova, V. (2016). Optimization of IT business taxation through outsourcing. *Bukhhalter i zakon (Accountant and law)*, 12, 9-12. Retrieved from http://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ008788 [in Ukrainian].
4. Levchenko, N., Sylenko, O., & Artiukh, S. (2018). The mechanism of taxation of income of IT business and vectors for its improvement. *Investysii: praktyka ta dosvid (Investment: practice and experience)*, 4, 99-104. [in Ukrainian].
5. Olaoye, O., & Kehinde Busayo, A. (2017). Impact of Information Technology on Tax Administration in Southwest, Nigeria. *Global Journal of Management and Business Research: D Accounting and Auditing*, 17, 25-33. [in English].
6. Dynamics of foreign trade in services by type. <http://www.ukrstat.gov.ua>. 11. 10. 2019 Web. 11. 10. 2019 Retrieved from: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/zed.htm [in Ukrainian].
7. By the end of 2019, the IT market will grow by 30% - GlobalLogic forecast. <https://www.globallogic.com>. 11. 10. 2019 Web. 11. 10. 2019 Retrieved from: <https://www.globallogic.com/ua/news/it-industry-forecast/> [in Ukrainian].
8. Tax Code of Ukraine [Legal Act of Ukraine] (2010). <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17> [in Ukrainian].

Посилання на статтю:

Пономарьова Т. В. Проблеми обліку й оподаткування ІТ сфери в Україні. / Т. В. Пономарьова, О. П. Мельникова // *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. – 2019. – № 5 (45). – С. 100-107. – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/files/archive/2019/No5/100.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.3766857

Reference a Journal Article:

Ponomarova T. V. Problems of accounting and taxation IT in Ukraine. / T. V. Ponomarova, O. P. Melnykova // *Economics: time realities. Scientific journal*. – 2019. – № 5 (45). – P. 100-107. – Retrieved from <https://economics.opu.ua/files/archive/2019/No5/100.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.3766857

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons "Attribution" 4.0.